

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यः (द्वितीयवर्षम्) - प्रथमपत्रम् (व्याकरणम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2017-18

पत्रम् - ..... विषयः - .....
अध्येतुः नाम - ..... पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डाः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् - .....
दिनाङ्कः - .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येतः! भवता/भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितं, मूल्याङ्कनं च कृतम्। मूल्याङ्कनस्य आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु इति शुभकामनाः॥

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

दिनाङ्कः .....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

आचार्य (द्वितीयवर्षम्) - प्रथमपत्रम् (व्याकरणम्)

विषयः - लघुशब्देन्दुशेखरः (अजन्तपुलिङ्गादारभ्य अव्ययान्तो भागः) - 100 अङ्काः।

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति, एवम् अस्मिन् पत्रे खण्डत्रयं वर्तते।
अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

अङ्काः - 20 × 02 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note - This section contains twenty five (25) questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

1. अधातुरित्यादौ कथं पर्युदासः ?
2. अर्थवत्पदं किमर्थम् ?
3. समासग्रहणं किमर्थम् ?
4. वाक्यस्य प्रातिपदिकसंज्ञा कथं न भवति?
5. 'परश्च' इत्यनेन किं ज्ञाप्यते ?
6. 'आदर्शेन' इत्यत्र णत्वं कथं न भवति ?
7. नागेशमते शित्वाद् सर्वादेशः, अनेकाल्त्वाद् वा ?
8. सरूपाणामिति पदं किमर्थम् ?
9. सर्वशब्दस्य सर्वनामसंज्ञा कथं भवति ?
10. नामीत्यत्र दीर्घपदं कुतोऽनुवर्तते?
11. किन्नाम नित्यस्त्रीत्वम् ?
12. 'पतिः समास एव' इत्यत्र एवकारः किमर्थः ?
13. 'रमाशब्दे' टाप् प्रत्ययः केन सूत्रेण ?
14. "अनङ् सौ" इति 'सौ' इति पदे का विभक्तिः?
15. षट्विधसूत्रेषु "रोः सुपि" इति कीदृशं सूत्रम्?
16. "ह्रस्वो नपुंसके" इति सूत्रे प्रातिपदिकग्रहणं किमर्थम्?
17. दादिग्रहणं किमर्थम्?
18. व्यपदेशिवद्भावः कः ?
19. 'योऽचि' इति सूत्रेण किं विधीयते?
20. कदा 'निपाता आद्युदात्ताः' इत्यापत्तिः?

21. 'कुम्भकारेभ्यः' इत्यत्र अव्ययसंज्ञा कथं न भवति?
22. 'असर्वविभक्तिः' इत्यस्य विग्रहः कः?
23. 'कर्मण्येव द्वितीया' इति अर्थनियमः प्रत्ययनियमो वा?
24. 'कृन्मेजन्तः' इति कीदृशं सूत्रम्?
25. अव्ययसंज्ञायाः फलं किम्?

खण्डः - ख

अङ्काः - 05 X 08 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः शतं शब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note - This section contains eight (08) questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

1. समासग्रहणस्य नियमार्थत्वं वर्णयत।
2. 'प्रत्ययः' इति सूत्रं व्याख्यात।
3. 'आदर्शन' इत्यत्र यथाशास्त्रं गत्वापत्तिं वारयत।
4. 'नैकमुदाहरणं योगारम्भं प्रयोजयति' इति शेखरग्रन्थो व्याख्येयः।
5. 'सर्वादीनि सर्वनामानि' इति सूत्रं व्याख्यात।
6. 'यू स्त्राख्यौ नदी' इति सूत्रं विवेचयत।
7. 'दादेर्धातोर्घः' इति सूत्रं व्याख्यात।
8. 'कृन्मेजन्तः' इति सूत्रं व्याख्यात।

खण्डः - ग

अङ्काः - 02 X 10 = 20

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ। प्रत्येकं प्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note - This section contains four (04) questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

1. 'अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम्' इति सूत्रं व्याख्यात।
2. 'सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ' इति सूत्रं व्याख्यात।
3. 'दिव औत्' इति सूत्रं व्याख्यात।
4. 'तद्धितश्चासर्वविभक्तिः' इति सूत्रं व्याख्यात।

